

[Patursson.]

ministeren, hvor der er Tale om Afhændelse fra Kongsgodset, i Skrivelse af 4. Juli 1891 til Amtmanden over Færøerne udtaler: „at Dele af Fæstet ikke bør afhændes uden fuld Erstatning til Fæsteren“.

Det er paa dette juridisk set vistnok eneste forsvarlige Standpunkt, at Landbokommissionen af 13. Marts 1908 har stillet sig, jfr. Landbokommissionens Betænkning S. 224, og det er det samme Standpunkt, som Lagtinget har indtaget med Hensyn til Affattelsen af § 6 i nærværende Lovforslag. Jeg tror, det vil være paa sin Plads, at jeg ganske kort i Tilknytning hertil omtaler Arveretten til de færøske Kongsgaarde, for det har ogsaa sin Betydning for denne Sag, der er af saa stor principiel Betydning, selv om det kun er Smaasummer, det drejer sig om.

I Forordningen af 30. Maj 1691 § 9 bestemmes: „Den ældste Søn maa efter sin Faders Død. . . . Gaarden ubehindret for Fæste nyde og beholde, saa længe han Kongens Rettighed deraf udreder.“ Kongens Rettighed er den een Gang for alle fastsatte aarlige Afgift, kaldet Kongsleje.

I Kongsbøndernes Ejendomsskøder, Fæstebrevene, er Ordlyden bl. a. denne: „Dette Fæste er med al dets Tilliggende, bemeldte N. N. maa nyde, bruge og beholde fra Fjeld til Fjere, med lutum og lundum (Herligheder og Rettigheder, ogsaa Jordehval) indengaards og udengaards, ligesom hans Fader og Formænd det før ham brugt og lovligen haft have.“

Det er formentlig i Kraft heraf, at Justitsministeren i dette høje Ting i Samlingen 1891—92 — Udtalelsen findes i Rigsdagstidende, Landstingets Forhandlinger Sp. 1254 — anfører: „Efter den bestaaende Lovgivning har en Fæsters Søn bestemt Ret til at følge ham i Fæstestedets Besiddelse.“ Men saa mener jeg ikke, det er rigtigt at sige, at der kun skal gives 4 pCt. for vedkommende Besidders Besiddelsestid. Vi maa huske paa, at her er Tale om en bestemt Arveret, det er udtalt af den højtærede danske Justitsminister i dette høje Ting. Med andre Ord: at det færøske Kongsfæste er et Arvefæste, der har sine Rettigheder i Henhold hertil, Rettigheder, der ikke kan opvejes ved de 4 pCt., som efter den højtærede Ministers Forslag er foreslaaet tillagt Besidderen og dennes Hustru for deres Besiddelsestid, medens Kapitalen for Jordehvalens Afløsning der efter undrages den før jordehvalsberetigede Gaard.

I øvrigt skal jeg tillade mig at henvise

til mine Udtalelser i dette høje Ting i Samlingen 1929—30, som findes i Tidenden Sp. 201—17. Jeg maa altsaa fastholde mine Udtalelser fra mit første Foredrag, og jeg forventer; at det høje Landsting vil tage Hensyn dertil. Det drejer sig ganske vist ikke om mange Penge, men om en Rettighed, som knytter sig til og hører aldeles fast til Ejendommen deroppe, og som man ikke ganske uden videre kan se bort fra ved Bestemmelsen af Erstatningens Størrelse.

Ministeren for Søfart og Fiskeri (Hauge): Der kan ikke være Tvivl om, at man paa Færøerne har ønsket at faa denne Hvalrettighed paa den ene Side og Hvalfangstforpligtelse paa den anden Side ophævet, faa den afløst — og denne Afløsning har det ærede Medlem for 7de Kreds (Patursson) jo heller ikke protesteret imod. Naar den nu foreslaas afløst, skyldes det den Omstændighed, at man skønner, at nu er Afløsningssummen til Stede efter de Forudsætninger, som ligger i Ministeriets Bekendtgørelse af 14. Juni 1909. Det foreslaas altsaa, at Afløsningen for Krongodset skal finde Sted paa den Maade, at de Fæstere og Enker efter Fæstere, som findes paa dette Gods, skal have en Dekort i deres Afgift til det offentlige paa 4 pCt. af det Beløb, der ved Afløsningen udfindes som værende det rette. Det eneste, jeg synes, der nu kan være Tale om — ud over det rent principielle —, er Spørgsmaalet om, hvorvidt 4 er det rette Procenttal eller ikke. Jeg gaar jo ud fra, at naar Afløsningen har fundet Sted, og de nuværende Fæstere, som skal have denne 4 pCt.s Dekort, afløses af andre Fæstere, maa de nye Fæstemaal naturligvis indgaas under Hensyn til, at denne Afløsning har fundet Sted. Jeg kan ikke se, at det ærede Medlem for 7de Kreds har Ret i den Betragtning, at der her øves nogen Uret mod Fæsterne, medmindre det ærede Medlem vil mene, at Dekorten skal være større end 4 pCt., men det har det ærede Medlem ikke givet Udtryk for. Spørgsmaalet er jo af ganske særlig Art, og der er ingen Grund til at antage, at det ikke vil blive behandlet videre i det Udvalg, som er bebudet, og jeg skal selvfølgelig være villig til at se paa det Forslag, som det ærede Medlem har stillet, og undersøge, om en anden Bedømmelse af Sagen end min nuværende vil være mulig.

Rytter: Spørgsmaalet her er bl. a., om Loven af 1894 maa opfattes som grundlovmæssig eller ikke. Jeg tror ikke, det